

Børnelitteratur

I Passage nr. 52 læser vi børnelitteratur – som litteratur. Tilknytningen til pædagogikken har længe holdt børnelitteraturen i en gold særposition i forhold til resten af det litterære system, en position, som går helt tilbage til børnelitteraturens opståen som en særskilt litteratur, da idéen om barnet som noget andet og mere end en lille voksen opstod. Fordi barnet var noget, der skulle dannes og uddannes til et rigtigt (det vil sige voksent) menneske, var børnelitteraturen fra begyndelsen knyttet til en opdragende og dannende funktion. Tilknytningen betyder, at børnelitteraturen i modsætning til den øvrige litteratur må tage hensyn, og det skaber sammen med den opdragende funktion et litterært ideal, som ligger langt fra kravet om kunstens autonomi. Og selv i dag, hvor børnelitteraturen ellers har udviklet sig ud over alle grænser, bliver den af mange stadig ikke opfattet som rigtig litteratur – som kunst. Det vil vi forsøge at lave om på.

Passage tager derfor i dette nummer fat på børnelitteraturen betragtet som en kunstart, litteratur, hvis æstetiske kvalitet og kunstneriske værdi er fuldt på højde med den øvrige litteratur. Passage vil bidrage til at tilbageerobre denne førhen så ghettoiserede og forkætrede genre fra pædagogikkens og sociologiens forskningsområder og placere den der, hvor vi mener, at den også hører hjemme, nemlig i litteraturhistoriens og kunstarternes verden. Med andre ord: Det skal være sjovt at tage børnelitteratur alvorligt.

Nummeret bringer os vidt omkring, fra den danske børnebogs fødsel i romantikken over billedbogens særtræk til udforskninger af grænselandet mellem børne- og voksenbogen. Nina Christensen lægger ud med en artikel om forestillinger om barndom og børnelitteratur. Gennem fire nedslag i henholdsvis 1700-tallets opdragende litteratur, 1800-tallets forfattere, heriblandt B.S. Ingemanns "Morgensange for Børn", Bent Hallers kontroversielle roman *Katamaranen* fra 1976 og Bente Clods trilogi om pigen Thilde tegner hun et billede af den danske børnelitteraturs udvikling op til i dag.

Line Beck Rasmussen beskæftiger sig i sin artikel med det altid tilbagevendende spørgsmål om forskellen mellem børne- og voksenlitteratur, men her med modsat fortegn end sædvanligt, idet hun undersøger, hvad det er, som børnelitteraturen i modsætning til voksenlitteraturen kan. Er børnelitteraturen med andre ord et privilegeret sted for en bestemt æstetik? Det forsøger hun at besvare gennem en undersøgelse af Louis Jensens og Kirsten Hammans børnebøger. Anna

Karlskov Skyggebjerg ser på en af de mest læste danske børnebøger, Ole Lund Kirkegaards *Gummi-Tarzen* med hovedvægt på satire og grotesktræk i den fantastiske fortælling for børn, mens Maria Nikolajeva beskæftiger sig med stemme, genus og magt i børnelitteraturen. Hvilken effekt har det eksempelvis, når en mandlig forfatter benytter sig af en kvindelig fortællerstemme – og når voksne skriver, som om de er børn? Vi bringer desuden rigtig børnelitteratur, litteratur skrevet af et barn: Malthe Erslev Andersen har bidraget med tre haiku til dette nummer, om et TV, et klaver og en lampe.

Elina Druker behandler gennem en række analyser af svenske og danske værker børnebilledbogens forhold mellem tekst og billeder, mens Max Ipsen og Rikke Finderup helt bogstaveligt skriver om børnelitteraturens form. I en gennemgang af Louis Jensens firkantede historier (som de kalder for et af de mest radikale projekter i dansk litteratur) trækker de lighedspunkter til konkretismen og påviser, hvilke intertekstuelle referencer, som historierne rummer – heriblandt til Per Højholt og Diderik Skelet.

Peter Mouritzen følger op på sin artikelsamling “Til te hos hattemageren” fra 1985 og fortæller, hvorfor der er alt for få dværge, som rider på næsehorn i det danske børnelitterære univers. Vores enquete drejer sig denne gang om børnelitteraturens kanon: Hvilke værker skal den indeholde – og skal der overhovedet være en? Det har vi bedt Torben Weinreich og Lars Bukdahl om at give et bud på. Torben Weinreich fortæller om overvejelserne omkring sit forslag til en kanon for børnelitteratur, Lars Bukdahl skriver sin helt personlige børnelitteraturkanon, som centrerer sig om syv 70’er avantgardister. Til slut har vi oversat “Det egensindige barn” af Brødrene Grimm for at vise, hvordan og hvor anderledes (grum) børnelitteratur engang så ud. God fornøjelse!

Redaktionen